

مجموعہ دیوانہ

ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در

۳۱ نجی سنہ

۱۲ رجب ۱۳۳۰

پنجشنبہ

جلد : ۱۴ - جزو : ۱۵۲

مجلس مبعوثان دیوان ریاستی

بز اصول مشروطیتی اور و پالیلردن آلا یغز کبی شرطنامہ اساسیمزی دخی .
بعض اور و یا حکومتی قوانین اساسیہ سندن لم و تلفیق طریقہ تنظیم ایلمش ایدک .
حتی ۹۳ قانون اساسیہ سنک اکثر موادی فرانسه و بلجیقا قانون اساسیہ لرندن اقتباس
واخذ اولمشدر .

قانون اساسیمز بو اعتبار ایله حکومت مشروطہ قوانین اساسیہ سنہ مشابہ
اولدینی کبی ، مجلس مبعوثانمزلک اصول و انتظام مذاکراتی کافل اولان نظامنامہ .
داخلیسی دخی ینہ اور و یا پارلمانلری نظامات داخلہ لرندن آلمشدر .

گرچه هر مجلس مبعوثان ، کندی نظامنامہ داخلیسی مستقلاً کندیسبی
ترتیب و تعیین ایدرسده مبادی مشروطیتده ، یعنی اصول مشروطیت و مشورتی
حین اتخاذ و اعلانده بر حکومتک پایه بیسله جکی شی ، حائز مشروطیت اولان
اقوامک شرائط اداره و قواعد استشاره سنی بالضروره تقلید و قبولدن عبارتدر .

ایشته بزده ده عین حال واقع اولمش ایدی . حال بو، که ۱۲۹۳ قانون اساسی بوزمانک تمایلات سیاسیہ سنی دکل ، اق زمانک احوال روحیہ سنی تمثیل ایلدیکی دها ایلک دورۂ اجتماعیه ده مادۂ ثابت اولمش و بناءً علیہ قانون اساسیمزک اکثر موادنجہ تعدیلات مهمہ اجراسنہ مجبورت کورلمشدی .

۹۳ قانون اساسیسنی تعدیل و اصلاح خصوصنی نه کبی مؤثرات انتاج ایتمش ایسه نظامنامۂ داخلینک تنظیم و اصلاحنی دخی اق مؤثرات ایجاب ایلشدر . حتی دینه بیلیر، که مشروطیت و مشورت ماکنه سنک ناظمی مجلس مبعوثان نظامنامۂ داخلیمی در . چونکه قوۂ تشریعیہ دن بحق استفاده ایدہ یئلک احتیاجات ملت و مملکتہ موافق قوانینک سرعت تنظیم و تطبیقہ موقوفدر . بوده افکار و آرای مختلفہ یه سپر تصادم اقامه سیله دکل بالعکس وکلای امتک تلاحق افکارینہ یول آجان اختلافات حر اندیشانه نی هر درلو قیود احترازیہ دن آزادہ بر اقفله میسر اولور .

بو مطالعه یه مبنی مجلس مبعوثان بوندن ایکی سنه مقدم اون اعضادن مرکب بر انجمن تشکیل ایدہ رک نظامنامۂ داخلیمی تنظیم مباشرت ایتمش و ۱۰۵ ماده نی شامل اولان ۱۲۹۴ نظامنامۂ داخلیمی ، قبول و اتخاذه لزوم کوردیکی بر چوق خصوصات مهمہ علاوه سیله ۱۵۸ ماده یه ابلاغ و اسباب موجب سیله مفسوخ مجلس مبعوثانہ تقدیم ایتمش ایدی . نه چاره ، که سار بر چوق قوانین مهمہ کبی مجلس مفسوخ ، نظامنامہ سنی ده مذاکره وقت بوله مدی . دها طوغریسی بعض صناید مشورتک پرورده ایتدیکی منویات مکتومه ایلہ قابل تألیف اولمامسنه مبنی کچن اوچنجی و دردنجی سنه لرده موضوع بحث و مذاکره اوله مدی .

بو دفعه اجتماع ایدن مجلس مبعوثان ، کچن کونلرده کی اجتماعلرینک برنده نظامنامۂ داخلینک مذاکره سنه مبادرت ایلشدر .

غرتہ لرده کوریلان ضبطنامہ لرہ نظراً بو دفعه کی انجمن ایکی سنه اؤل تعدیل و ترتیب اولمش اولان نظامنامہ نی نظر اعتباره آلامشدر . اسکی نظامنامہ ناک بعض موادی حقنده لزوم کوردیکی تعدیلات ایلہ اکتفا ایتمشدر .

از جمله نظامنامه‌های انجمنه تکلیف اولان موادی‌نک فاتحه‌سی اولق اوزره
 (دیوان ریاست) ماده‌سی موضوع بحث و مذاکره اولمشدر .
 اوتهدن‌ری مجلسده حکمفرما اولان (کات) مشکلی‌سندلگی بوماده‌نک قرانی
 متعاقبینه‌کندینی گوسترمشدر . اصل غرابت آنده‌در، که روح ماده خارج از -
 صدد قاهره باب مناقشه‌یی (دیوان ریاست) تعبیری آچش و معترض اولان ذات:
 « بن بو تعبیردن برشی آکلایه‌میورم ؛ (دیوان ریاست) یرینه (هیئت اداره)
 دینسنی تکلیف ایدرم . » دیمشدر .

حال بو، که بودیوان ریاست تعبیری نظامنامه‌یی تعدیله مأمور اولان انجمنک
 اثر معرفت و ایجاد دگلدر . بوندن درت سنه اولدن بری بو تعبیر مبعوثان
 رئیس‌نک تحت ریاستنده انعقاد ایدن و ایکی رئیس و کیلی ایله درت مبعوثان کاتبی
 و اوج (کستور - اداره مأموری) ندن متشکل هیئت ویرلش اولان بر عنوان
 ایدی .

غریبدر، که بوگون بو عنوانه معترض بولنان ذات اسکی مبعوثلردندر .
 عجبا لکن سنه‌لرده نه ایچون اعتراضده بولنالمشدی ؟

فی‌الحقیقه (دیوان) تعبیری بزرده بر فکر احتشام افهام ایدر . حتی بوندن
 طولانی احتشام پرورلکده کال ایله مشار بالبنان اولان رئیس سابق طرفندن
 اتخاذ و قبول اولنش ایدی . مع‌ماقیه دیوان ریاست تعبیری بر ترکیب احتشامکارانه
 اولدینی حالد دخی (هیئت اداره) تعبیرندن ده‌ها معنی‌داردر . خصوصاً بو تعبیر
 بزجه بی‌کانه کلاندن ، یعنی علی طریق‌التقلید اتخاذ اولنش آلا فرانغه تعبیر ایدن‌ده
 دگلدر . (دیوان عالی) کبی (دیوان محاسبات) کبی قانون اساسیمزده بیله مذکور
 و مقید کلاندندر .

بز اوتهدن‌ری بعض هیئات استشاریه دیوان تعبیر ایتکده‌یز . دیوان احکام
 عدلیه ، دیوان تمیز، دیوان حرب ، دیوان صرفی و سابقده دیوان ضبطیه دیندیگی
 کبی . بو جهته (دیوان ریاست) دخی‌کندی افرادینی جمع ایدن بر هیئت استشاره
 اولمش اولیور .

هر نه اولورسه اولسون (دیوان ریاست) عنوانی، مجلس مبعوثانه ایلك رئیس - احتشام پروری طرفندن یادکار ایدلمش بر تعبیر دلپذیر اولمسنه نظر آ سبج غنعات مبعوثانه قید و تمجیل لایق و جدیردر. و چونکه بوتعبیر، هر نه زمان مجلسده بر آورده لسان تذکیر اولورسه خاطره رئیس سابقنک ایام چارساله ریاستی متبادر اوله جغندن هر وجهله شایان ابقا و توقیردر.

§

دیوان ریاست تعبیری، هدف اولدینی اعتراضی خفیفجه کچیردکن صکره محتویات ماده اوزرینه مناقشات باشلامش ایسهده بوندهده بعض طرفه تخصیص اولنان اقتدار استرقاب اولنمشدر. مثلاً: « هیئت تحریریه دن بولنان مأمورینک تعلیمات دأرهمسند عزل و نصبی و امر ترقی و تعیین مجازاتلری حتی باش کاتبنک انهامی اوزرینه مجلس مبعوثان کاتبلریله بعدالاستشاره رئیسه عأندر. » فقره سنک وظیفه نقطه نظرندن نفس الامر موافق بعض قدرتی شامل اولمسنه تحمل ایده میان بر مبعوث « باش کاتبه، رئیس قارشی بر صلاحیت و بر ماملیدر. باش کاتب لیلیدر، که رئیس ایسترسه کندیسنی قیو طیشاری ایدر. » دیمشدر.

حقیقه اصحاب شورادن کیمسنک خاطرینه گلیان بواعتراض، ضبط جریده لرینه بویله عادی قلملره دگل، آلتون قلمله یازلمغه سزاوردر.

فرانسه مجلس مبعوثان باش کاتبی موسیو (اوژون ییئر) که ۱۷ سنه دن بری ملت مجلسی باش کتاتبنی اداره ایتمکله برابر (اصول مشورت) حقنده جلدلره کتابلر یازمش و حکومات مشروطه ناک صفحات تاریخیه سنی و کافه عوارض و نتایجنی تتبع و تدقیق ایدرک یالکنز فرانسه یه دگل عموم اوروپا پارلمنتولرینه بدرقه اصلاحات اوله جق آثار نافع و وجوده کتیرمش بر ذأندر، - بو مبعوث عالی فکرنک رأیسه کوره - اگر کیفه کیتنزه موسیو ده شانل قولندن طوتوب (پاله بون) ک قیوسندن طیشاری آتی ویره بیله جکدر.

ایشته یکانه آت کاسره استبداد اولان شورای امت افراندن بر ذاتنک استبداد پرور لکده کی کالنه بالاده کی قولندن دها واضح برهان اوله ماز.

چونکه فرضاً فقره نظامیه ، باش کاتبک بویله بر معامله مستبدانه لایق کورلمسی ناطق اولمق لازم گلسه ، آنک اڭ بیوک مدافعی بر مبعوث اولمق اقتضا ایدرکن نظامنامه نڭ اصولاً بر باش کاتبه ، معیتی افرادینک وظیفه لرینه متعلق بخش ایتدیکی بر حق عادلانه بر مبعوث طرفندن دوچار اعتراض اولور !

بوندن صکره نظامنامه نڭ کستورلره متعلق فقره سی اوزرینه مباحثه چیران ایدیور . و بونده ده دیگر مبعوثک اجتهادی خلافتیه و فقط اصول مشروطیتیه موافق اوله رق سرد اعتراض ایدن بر مبعوثک افادات قانون پرورانه سی آرالغه کیدیور . چونکه معترض اولان مبعوث : « مشروطیتک روحی هیچ بر شیئی بلا استشاره یا بمقدر . حتی مجلسک فسحی ایچون ذات بادشاهییه اعیان ایله استشاره قیدی قانون اساسییه قونمشدر . بونک خلافتیه حرکت ایتمک مشروطیتک علمیه کیتمکدر . مثلاً کاتبلردن بری حقنده یاییله حق معامله یی رئیس کندی کندینه یایار ایسه موافق اولماز . هر معامله مشاوره ایله یا بللیدر . حتی رئیسلر معاملاتی دیوان ریاستک قراریه ایفا ایتملیدر . بنم تکلیفم بودر . » دیمشدر ، که ذاتاً مملکتی قوانین عادلانه ایله طریق ترقی و سلامتیه انهاج وظیفه سیله مکلف بولنان بر هیئت تشریعیه دن بکله نیلان معامله ده بودر . مجلس کندی خصوصات داخلیه سی رئیسلرک اراده کیفیه سنه ترک ایلسه ایدی بر نظامنامه داخلی تنظیم و قبولنده حاجت قالمزدی .

اداره مأموری دبدیکمز (کستور) وظیفه سنه کلنجه : بونلر مجلس مبعوثانک محافظه انتظامنده رئیسک یدیمنای اجرائیه سی اولدقلری کبی ، مجلسک خصوصات مالیه سی دخی آنلرک آیدی امانت و اداره لرینه مفوضدر . بو جهتله کستورلک ریاستدن صکره هیئت مبعوثانک اڭ مهم ، اڭ آغر و آغرانی نسبتنده مسئولیتی حامل اولان وظائفک تمثال شخصی در .

محافظه انتظامده رئیسک ید اجرائیه سیدر . چونکه اشای مذاکره ده حق تأمین انتظام منحصر آ ریشه عائد و رئیسک بو خصوصده کی صلاحیت و نفوذیه اعضانک هر بری منفرداً و غلو و غلبان حالنده مجموعاً اطاعتله مکلفدر . ایشته

بویله احوالده کستورلرک مداخله سی اولسه یعنی مجلس مبعوثان نظامنامه داخلینک آنلره تخصیص ایتمش اولدینی قدرت امداده یتشمامش اولسه مجلس برهرج و مرج ایچنده قالیر .

مثلا اعضادن مع تقبیح اخراجنه لزوم کورینسانلری اداره مأمولری اخراج ایدر .

فرانسه مجلس اعیان باش کاتبی موسیو (آلفونس برتران) ک فرانسه اعیان و مبعوثان مجلسلرینک تشکیلاتی حقنده تألیف و ۱۸۸۲ ده نشر ایتدیکی اثر مهمنده کستورلرک وظیفه سنه متعلق موادک بزم مبعوثانجه نظر مطالعه یه آلمی فواند کلیه یی موجب اولور .

بزم قانون اساسیمز ایله نظامنامه داخلیمز فرانسه نک ۱۸۷۶ سنه سی ۱۶ تموزنده تعدیلاً قبول و اعلان ایلش اولدینی قانون اساسیدن مقتبس اولدیغندن انضباط اجتماع مسئله سننده و خصوصات اداره ده کستورلره طائد اولان وظائف دخی اوقظامنامه نک مواد اساسیه سنه تماسدن آزاده بولنه ماز .

حال بو ، که فرانسه قانون اساسیسی آندن صکره بر قاج دفعه تعدیلاته اوضرا مشدر . بز ایسه ۱۸۷۸ دن ۱۹۰۸ سنه سینه قدر اوتوز سنه کامله یی گران - خواب استبداد ایله نیم مرده بر حالده امرار ایلشدک . کوزلرمز اوتوز سنه عمایه ، قولاقلرمز اوتوز سنه صممه محکوم ایدی . بناءً علیه بو اویقودن ۱۰ تموز ضربه ناکه نایسیله بیدار اولنجه ۹۳ قانون اساسیسی بر نعت سماویه کی تلکی ایلدک .

بو خواب سیساله ظرفنده طوغوب بیومش و یاخود اودوره خوابه بش اون یاشنده ایکن گیروبدنه حین بیداریده ۳۵ قرق یاشلرنده بولنش اولان بر اکثریتدن عبارت اولان خلقمزک اصول مشروطیت و مشورته تمامیه بیگانه بولنه جقلرنده اشتباه ایدیه مز .

بناءً علیه عثمانی پارلماننک دوره اولیسنده مشهود اولان مبتدیلک آناری اسباب معذرتدن معدود اوله بیلیر ایسه ده بو حاللرک بو دورده دخی دوام وتوالیسی

هیچ بر صورتله عفو و اغماض اولنه ماز . چونکه هر فرد و هر جماعت و امت نصاب تکامله ادراک نقصان و اصلاح خطا طریقله واصل اولور .

ثانیاً مجلسك حالات روحیه سندن بریده خسیس شیلده افراط و تفریط عقبه لرینه دوشولمسنده کندیجی گوسترمکده در . مثلاً کستورلرک بر سنه اجتماعیه دن دیگرینه قدر وظیفه مودوعه لریده دواملری خصوصی مذاکره اولورکن تخصیصات ماده سی موضوع بحث ایدیلنجه حسد و خستدن هانکیسی اولدینی بکده کسدریله . میان برحالت غیر مرضیه انکشاف ایلیور . خصوصاً کستورلرک حقیقت و ماهیتدن بی خبر اولانلرک بیسان ملاحظه ایتملری کبی حاللر براز چوچه واقع اولمقده در . چونکه هنوز مجلس مبعوثانك تابع اولدینی نظامنامه داخلیده کستورلرک مخصوص قدرت تصریح اولنمیشدر ؛ حتی دیوان ریاستی ترکیب ایدن ذواتك اق صفتله مدت خدمتلری بیله مصرح دگلدر .

فرانسه مجلس مبعوثانی نظامنامه داخلیمسنده ایسه شوققریه تصادف اولور : Formation du bureau . یعنی هیئت ادارهك تشکیلی .

« هیئت اداره قطعیه بی ترکیب ایدن اعضا ، هر سنه اجتماعیهك ابتداسنده »
 « انتخاب اولور ؛ و وظیفه لر کله جک سنه اجتماعیهك انعقادینه قدر دوام ایدر .
 « یکنی بر هیئت تشریعیهك ابتداسنده هیئت اداره قطعیهك انتخاب وتشکیلی
 « آنجق مجلس جدیدك مجموع اعضاسی نصفندن بر زیاده سنك مضبطه انتخابیه لر
 « تصدیق ایدلش اولمسیله حاصل اولور . »

کستورلرک وظیفه لر ایسه مجلسك مادی و معنوی خصوصیات انضباطیه سنی تنظیم و تأمیندر . (مادی) تعبیرینه تلاحق ایدن هر شی ، مثلاً اثاث متنوعه . مجلس و دخل و خرج و (معنوی) لفظنه تداخل ایدن هر حال ، مثلاً مجلسك ضابطه اخلاقیه و تربیه مرعیه سنی صورت مطلوبه ده ادامه و اعضایی ، مذاکراته باعث انقطاع اوله جق شتمات و صریحه ده افراطه واردیرماق ، رئیس طرفندن واقع اولان اخطارات ثلثه اوزرینه سرکشکده دوام و تمرد ایدن بر مبعوثی بر محل مخصوصه نقل ایله ، اوچ کونی تجاوز ایتمک اوزره ، توقیف ایتمک کبی حالات .

بزرده (کستور) لکک اصول مخصوصه سی وجهله تشکل ایدوبده وظیفه لرینی
تودع اجماعلری یوزندن ایکنجی سنه اجتماعیه مزده ملت بر بیوک زیانه اوغرا مشدر .
چونکه چراغان سرانی هیئت ادارهیه ، نظامنامه نك تعیین ایتدیگی وظائف اساسیه نك
تمامیله ویرلماش اولسندن طولانی یامشدر . و چونکه مجلسك ریاستنی احراز
ایتمش اولان ذات هیچ بر صورتله مسئول طوتیله میه جنی خصوصات اداره نك کافه سه
وضع یدایلش و کستورلر ایسه وظیفه لرندن کرکی کبی خبردار اولمدقلرندن رئیسك
اطوار خود سرانه سنه قارشى ابراز قدرتمده بولنه مامشلردر .

مجلس مبعوثان حاضرمن یالگیز شو چراغان حریقنی نظر مطالعیه آله حق
اولور ایسه کستورلکک نه قدر آخر و شدیدالمعاقبه بر وظیفه یی متحمل اولدیغنی
ادراک ایدرده آنلری وظیفه لرنده بر سنه ابقایه سعی و تشویقده بولنور و تخصیصا -
تلیخی ده تحت قراره آلیر .

استطرادا شونیده خبر ویرلم :

فرانسه مجلس مبعوثاننده (سن) آياتی مبعوثی اولان موسیو (سوموند)
Saumende اون بش سندن بری کستورلکک انتخاب اولمقده در . اوج دوره اجتماعك
اوچنده ده مبعوث انتخاب اولغنی فضائل اخلاقیه جه حاز اولدیغنی کالاتك دلائلندن اوله رق ،
حتی مبعوثنی دخی مجرد کستورلکک اوله برذاته مفقور بولغنی نتیجه سیدر دینه بیلیر .
بوذات البوم آلتمش بش یاشنده در . (یاله بوربون) دینلان سرای مبعوثانده
رئیس مجلسك اقامته مخصوص بر دأره محتشمه بولدیغنی کبی کستورلر ایله حافظ
کتب دخی مع عالمه بو سرای داخلند . کندیله برینه مخصوص دارنده اقامت و صباح
واقشام مبعوثان داره سی قوماندانی و باش کاتب دخی داخل اولدیغنی حالده عالمه لرله
برابر رئیسك سفره سنده طعام ایدرلر .

اطباء ، دماغ ، قلب و معدیه سپای حیات اطلاق ایدرلر ؛ کستورلرده بر مجلس
مبعوثانك سپای حیاتی اطلاقه سزاواردر . چونکه مجلسك انتظام تفکر آیه
تعديل تحسسانی و بوسورتله دوام حیاتی آنلرک تمامیله ایفای وظیفه ایتملرینه
متوقفدر .